

Cestovní zpráva ze zahraniční služební cesty

Účastník cesty: Mgr. Jana Urbanová, ČIŽP, OI Praha, OOP, os. č. 10130

Místo pracovní cesty: Santiago de Compostela, Španělsko

Datum: 12. 6. – 15. 6. 2023

Účel cesty: Workshop pracovní skupiny VII WG 2 „NIRAM a plán pro sérii projektů o invazivních nepůvodních druzích“, v rámci asociace IMPEL, zahrnující společné jednání a provedení společné inspekce na lokalitě A Limia v Galicii

Časový průběh cesty:

12. 6. 2023 – let z Prahy do Santiaga (s přestupem v Barceloně), transport do ubytování

13. 6. 2023 – společné jednání pracovní skupiny IMPEL probíhajícího projektu (2022-2024) „Testování a zlepšování navrhovaného plánovacího nástroje pro inspekce lokalit Natura 2000 (NIRAM) a Plán pro sérii projektů o invazivních nepůvodních druzích“

14. 6. 2023 – společná inspekce na lokalitě „A Limia“ v Galicii

15. 6. 2023 – transport na letiště, zpáteční let ze Santiaga do Prahy (s přestupem v Madridu)

Anotace (stručný výsledek cesty):

IMPEL představuje síť Evropské unie pro implementaci a prosazování práva životního prostředí, jedná se o mezinárodní neziskové sdružení orgánů pro životní prostředí členských států Evropské unie, přistupujících a kandidátských zemí EU, zemí EHP a ESVO a potenciálních kandidátů na vstup do Evropského společenství.

Zaměření výše zmíněného pracovního projektu schváleného pro období od roku 2022 do roku 2024 (VII/02) je rozděleno do dvou oblastí zájmů:

- 1) Vývoj a testování jednoduchého a flexibilního nástroje pro plánování inspekcí na lokalitách NATURA 2000, jež představují soustavu propojenou evropským právem o životním prostředí (zásadní legislativní oporou je směrnice o stanovištích „92/43/EHS“ a směrnice o ptácích „79/409/EHS“). Konkrétně se jedná o vylepšování nástroje NIRAM navrženého zástupci členských zemí IMPEL. Tento nástroj by měl poskytovat systematický přístup k vyhodnocení klíčových oblastí zájmu, na které je následně žádoucí se soustředit a kam maximalizovat zdroje. Již v rámci projektu IMPEL 2018/14 byla vytvořena jednotlivá kritéria a bodovací systém pro rizikovou analýzu zaměřenou na nutnost frekvence inspekcí na jednotlivých lokalitách NATURA 2000. Projektový tým se tehdy rozhodl vycházet z již existujícího nástroje IRAM. V roce 2019 byla aplikovatelnost navržených kritérií testována v rámci terénní inspekce konané ve Slovinsku (projekt 2019/15). V důsledku covidové pauzy bylo navrženo pokračování i v roce 2021, kdy probíhala setkání pouze v rámci videokonferencí, což bylo ovšem shledáno jako více náročné. Projekt od roku 2022 má za cíl rozvoj NIRAM a školicího materiálu pro práci s ním, získání zpětné vazby od uživatelů NIRAM a identifikovat možnosti vylepšení či jiná doporučení a následné poskytnutí nástroje uživatelům v různých členských zemích.
- 2) Zároveň je součástí projektu příprava plánu pro sérii projektů o invazivních nepůvodních druzích, a to v návaznosti na schválené nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1143/2014 o prevenci a regulaci zavlékání či vysazování a šíření invazivních nepůvodních druhů. Cílem

tohoto nařízení je předcházet, popř. minimalizovat vliv zavlečení a šíření invazních nepůvodních druhů (IAS) do původních ekosystémů. Z první zprávy Evropské komise vyplývá, že ve snaze zamezit šíření IAS byl učiněn pokrok, ale stále přetrvávají výzvy způsobené zvyšující se globalizací trhu a intenzivním cestováním, problémy umocněné změnami klimatu, které riziko šíření ještě zvyšují. Zpráva také odhalila, že některé členské státy nemají dostatek finanční podpory ani administrativní kapacitu na řešení IAS, což např. vede k nedostatečné implementaci nařízení a odklonům od něj. Některé státy dosud nevyvinuly akční plány, nebo mají nedostatečné průzkumné systémy a systémy včasného varování. Určité mezery zároveň zůstávají v metodikách managementových opatření a vyhodnocování nákladů a přínosů při potlačování IAS.

Předmětné společné setkání členů IMPEL týmu v Santiagu se konalo ve dnech 13. 6. až 15. 6. 2023. Dne 13. 6. se setkání po celý den konalo v Galicijské škole veřejné správy. Účastnice z Portugalska nejprve prezentovala zkušenosti s používáním nástroje NIRAM, konkrétně to, jak byly vytvořeny pracovní skupiny pro řešení v Portugalsku (pevnina a Azory), popsala výzvy, kterým pracovní skupiny čelily při práci s kritérii NIRAM a jejich přizpůsobování potřebám v Portugalsku, a dále používání analýzy rizik a získávání vstupů pro hodnocení a používání informací ze SDF (standardní datový formulář) a ze satelitních snímků.

Následně poskytl účastník z hostující země informace o vybraném místě pro provedení společné inspekce na lokalitě Natura 2000 (kanál, který dopravuje vodu z místa těžby písku do řeky A Limia). Bylo provedeno první bodování (na základě poznatků ze SDF, od místního inspektora a ze spisů). Kromě toho byly poskytnuty určité informace o invazních druzích a prováděných opatřeních. Řešeno bylo také vyhodnocení odpovědí na rozeslaný dotazník (9 otázek). V současnosti byly shromážděny odpovědi z 10 členských zemí (za ČR byl vyplněný dotazník odeslán dne 10. 6. 2023).

Bylo dohodnuto, že hlavní témata pro rozvoj další práce IMPEL by měla být: sdílení osvědčených postupů při jednání s IAS a vytváření sítí, vzdělávání odborníků (zemědělců, zahradníků atd.) a veřejnosti, výměna technických nástrojů, sdílení specifických postupů a opatření a společné kontroly. Zároveň bylo konstatováno, že velkou výzvou pro kontroly představuje internetový obchod.

Účastník z Lotyšska ve své prezentaci seznámil ostatní účastníky jednání s aktivitami týkajícími se invazních druhů, které Lotyšsko zahájilo v nedávné době, včetně videí, společných eradikačních aktivit, vzdělávání veřejnosti aj.

Dne 14. 6. se konala společná inspekce na základě připraveného hodnocení pomocí nástroje NIRAM (kontrola aktivity uvnitř lokality NATURA 2000 a některé praktické případy o IAS - flóra a fauna), další informace byly poskytnuty od místního ornitologa, a následně bylo provedeno bodování NIRAM na místě.

V rámci posledního dne, 15. 6., byly účastníci z Portugalska doplněny informace o práci s daty ze satelitních snímků pro identifikaci změn ve využívání půdy a potenciálních přestupků proti zákonu o životním prostředí. Dále bylo konstatováno, že bodování v rámci terénní inspekce bylo stejné jako v rámci přípravných prací ze 13. června. Analýza pomocí nástroje NIRAM ukázala frekvenci inspekcí na místě každé tři roky.

Cestovní zpráva předložena dne: 22. 6. 2023

Zpracovala: Mgr. Jana Urbanová, OI Praha, OOP

Schválil: RNDr. Jan Kender, vedoucí oddělení ochrany přírody OI Praha